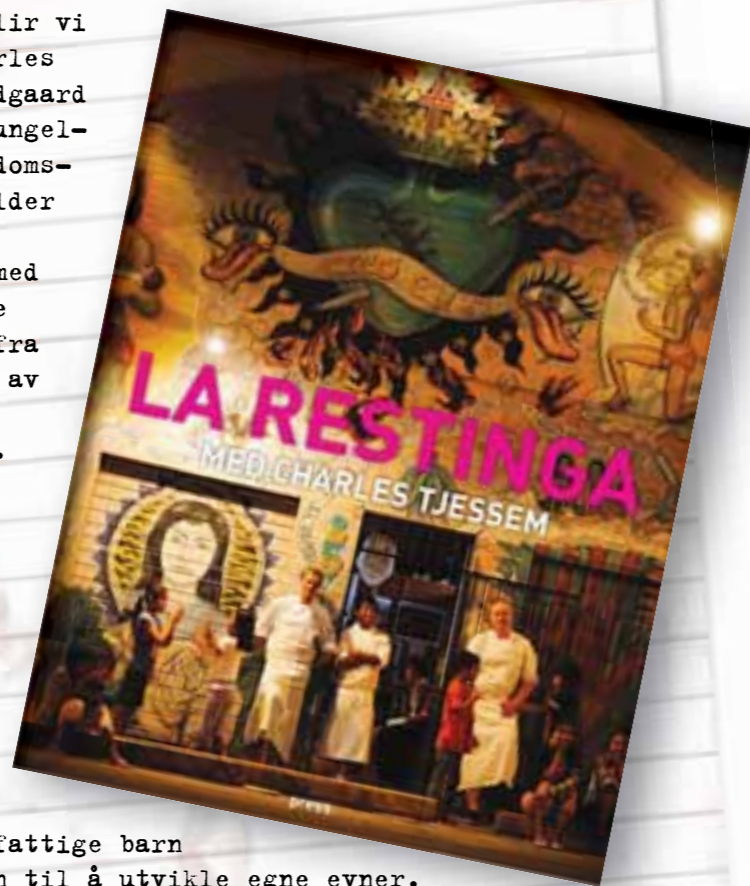




- få helt ny kokebok i vervepremie

VERV EN HJERTEVENN

I den nye kokeboken blir vi med mesterkokkene Charles Tjessem og Trond Svendgaard til verdens største jungelby, Iquitos, hvor ungdoms- huset La Restinga holder håpet levende hos by- ens gatebarn. Sammen med huskokken Erick byr de på festmat for barna fra Amazonas i en kokebok av fristende oppskrifter og gripende historier. Samtidig byr de på et 50-tall oppskrifter til deg og meg. Sammen forteller de en fest av en histo- rie om håp og livs- kraft i Amazonas.



Vil du hjelpe barn?

Bli Hjertevenn og gi fattige barn og foreldre muligheten til å utvikle egne evner, slik at de ved egen innsats kan lære å klare seg selv.

Å være Hjertevenn koster

230.- kroner pr. mnd.

Ring oss i dag på telefon 03002 eller send oss en epost til postkrs@stromme.org og vi hjelper deg med vervingen. Du mottar boka når første beløp er innbetalt. Gjelder fram til 30. desember 2008.



**Verv en Hjertevenn
og få boka. Husk at du kan verve deg selv.**

Det er tre grunner til at de fleste gatebarn i La Paz sniffer lim:

De glemmer at de fryser.

De glemmer at de er sultne.

Og de glemmer alt det vonde de har opplevd.

Tekst: Asle Stalleland Foto: Per Fronth

Barna som lever på gata i La Paz er godt kjent med kulde. Både den som kommer utenfra og den som kommer innenfra. I verdens høy- est liggende hovedstad – 3600 moh. – er det ofte vanskelig å sove på gata med bare noen aviser som dyne, fordi man fryser. Mange tilbringer store deler av natta vandrende omkring. Er det sol dagen etter, finner de seg en flekk der de kan få noen timers uforstyrret søvn uten å plages av den bitende kulden.

Dagene går med til å skaffe penger til mat og rus. Noen pusser sko, noen tigger, mange stjeler og prostituerer seg. Jenter helt ned i 7-8 års alderen blir ofre for halliker som lurar dem til å selge kroppen sin. To-tre kroner er fortjenesten ei lita jente kan sitte igjen med for et samleie, etter at halliken har tatt sitt. Det holder til litt mat. Eller kanskje lim.



Foto: Per Fronth

Mange av barna er på gata etter selv å ha valgt det. Gata kan virke som det minst dårlige av de svært få og svært elendige alternativer barna har i livet. Noen blir banket helseløse hjemme av mamma eller pappa. Dette kan være det aller vondeste i livet for et gatebarn; kulden de har opplevd fra menneskene som mer enn noen annen skulle bry seg om dem, beskytte dem, elske dem.

Politiet er den verste fienden. I stedet for å beskytte barna, gjør det ekstremt korrupte bolivianske politiet livet enda vanskeligere for gatebarna. Gatebarna trakasseres daglig av dem staten har satt til å passe på landets innbyggere. De truer med arrestasjon for å få penger av gateguttene og sex av gatejentene.

Noen lever dette livet i flere år, mens limet, spriten og alle andre belastninger bryter kroppen ned lenge før tiden. En som har sniffet siden barndommen dør ofte før han er 40. Andre orker ikke flere kalde dager og netter. Et hopp i elva, eller en solid dose rottegift får gjøre slutt på et altfor kort og altfor trist liv.

Andre igjen velger å gi framtida en sjanse, og går inn den åpne døra hos Alalay.

Alalay er Strømmestiftelsens samarbeidspartner i Bolivia, og jobber for å hjelpe gatebarn til et verdig liv. Alalay har en terapeutisk modell som går gjennom fire stadier: >>>

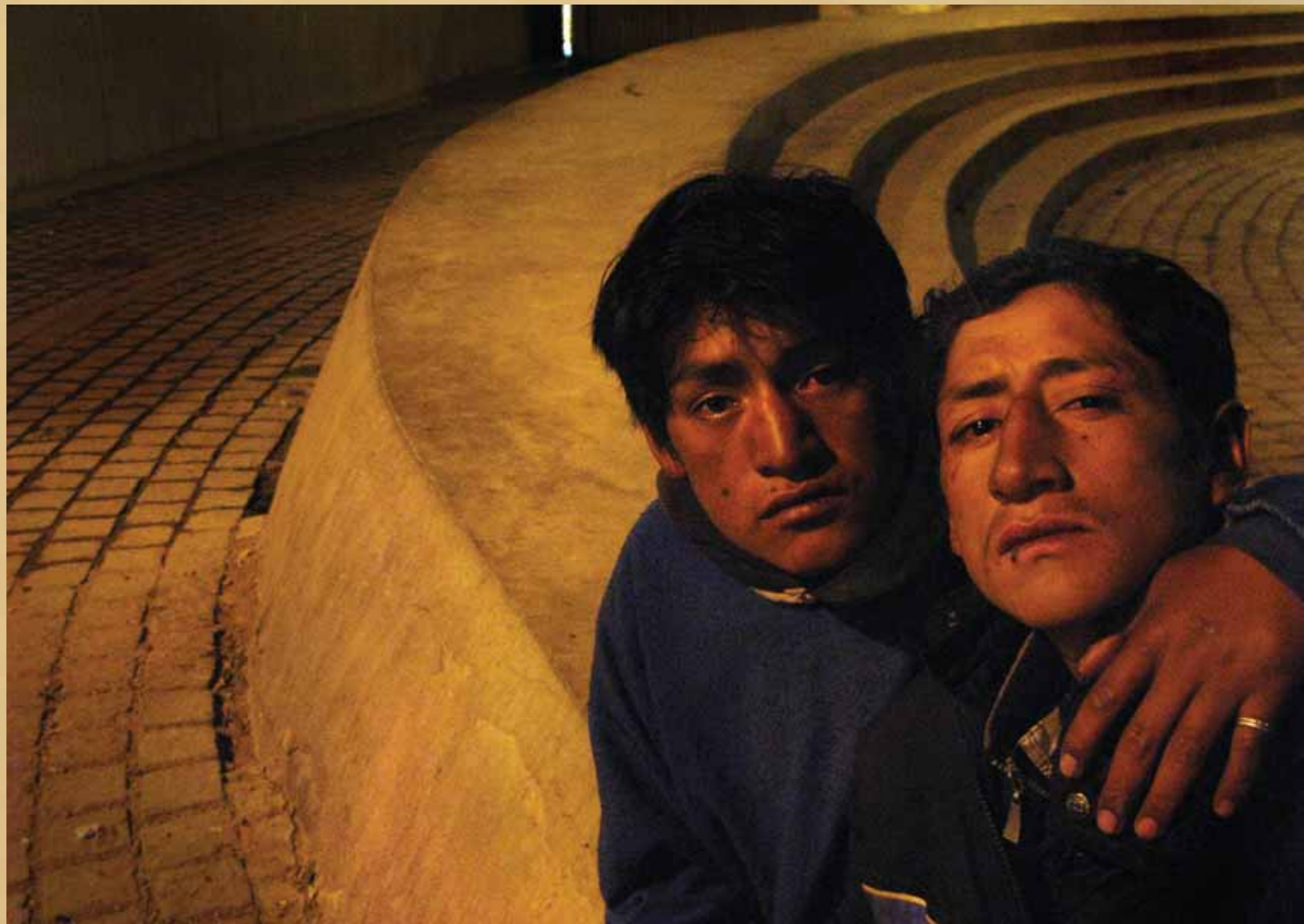
1. stadium: Jeg fryser

Alalay betyr "jeg fryser" på aymara-språket. Nettene i La Paz er lange, kalde og trøstesløse for en som ikke har et hjem.

For mange av gatebarna i La Paz er det et høydepunkt når folk fra Alalay en gang i uka kommer og spiller fotball med dem. Etter kampen får alle et måltid. Gjennom disse treffene blir gatebarna trygge på de ansatte i Alalay, og disse kan begynne arbeidet med å motivere barna og ungdommene til å forlate gatelivet.

Kidlink-sentere med datamaskiner er også en viktig del av det oppsøkende arbeidet til Alalay. Hit kommer barn som allerede bor på gata, og barn i høyrisikozonen, for å jobbe med data eller spille dataspill. Mange gatebarn blir kjent med Alalay på denne måten, og velger deretter å flytte inn på et mot-takssenter.

Fotograf og kunstner Per Fronth besøkte tidligere i år Alalay sammen med Strømmestiftelsen og Hotel Norge i Kristiansand, som gjennom mange år ar støttet Alalay som en Strømme Business Partner. Per Fronth tok bilder som skal danne utgangspunktet for en kunstutstilling om Alalay på Hotel Norge, som åpnes første halvår 2009. I dette nummeret av HTS ser du også flere av bildene hans fra reisen. Per Fronth er en støttespiller Strømmestiftelsen setter stor pris på, og han har tidligere besøkt Strømmestiftelsens prosjekter på Øst-Timor, Sri Lanka og i Kenya.



Det oppsøkende arbeidet på gata. Barn og ungdom motiveres til å forlate gatelivet og komme inn i en mer ordnet tilværelse, der de blant annet får utdanning.

2. stadium: Velkommen inn

Døra åpnes for oss på mottakssenteret i El Alto. Innenfor blir vi møtt av en guttegjeng som gjør alt de kan for å virke tøffe, kule, og litt distanserte. De har alle for kort tid siden flyttet fra gata til et hus med egne rom, seng, faste rutiner og plikter. Og mest uvant av alt for mange av dem: voksne som viser dem kjærlighet.

Vi kommer i prat med en av de kule gutta – Guido. 14-åringen har bare bodd her i tre uker, men begynner alt å bli husvarm. Han viser oss stolt rommet. Den tøffe masken han hadde på da han møtte oss er alt borte. Guido forteller oss om livet sitt.

- Jeg har det fint nå. Det er godt å være her, de voksne og de andre ungdommene er som en god familie for meg, forteller han. Det har imidlertid slett ikke alltid vært slik:

- Jeg var 9 år gammel da jeg havnet på gata. Jeg ble mishandlet av de eldre søstrene mine og fikk alltid skylda når noe var galt hjemme. Mamma og pappa støttet dem også. Til slutt orket jeg ikke mer og rømte ut på gata. På gata var det en brutal virkelighet. Jeg stjal, og drakk altfor mye. Livet mitt var en katastrofe.

Guido ser på oss. I 14-åringens øyne kan man lese erfaringer ingen barn burde ha.

- På gata våknet jeg tidlig, det var vanskelig å få sove nok. Ofte gikk jeg bare rundt om natta. Jeg drakk mye og sniffet lim. Var det sol om morgenen gikk jeg et sted jeg kunne sove og være varm. På formiddagen gikk jeg rundt og tigget penger. Jeg kunne få 5-10 bolivianos, som jeg brukte på dop og mat. Noen ganger fikk jeg ingen ting, og spiste ikke gjennom hele dagen. Om kveldene og nettene sniffet jeg. Da frøs jeg ikke så mye. Jeg var med i en gjeng. Om noen av oss ble angrepet av andre, forsvarte vi dem. Men det var ikke ekte vennskap, alle var mest opptatt av seg selv.

- Etter noen år på gata traff jeg en psykolog i Alalay, som fortalte meg om mulighetene jeg kunne få der. Jeg var først skeptisk, men etter en stund bestemte jeg meg for å prøve. Nå har jeg vært her i tre uker og trives allerede fantastisk godt. Det er som å være i en lykkelig familie. De som jobber her er som foreldre for meg, og de andre ungdommene som søsken, som hjelper meg til å gjøre de rette tingene. Jeg føler meg trygg her. Av og til begynner jeg å tenke på ting fra gata, men jeg må jage tankene bort og heller tenke på framtida.

- Jeg drømmer om å lære å spille gitar. Tenk å ha et eget band og spille for et publikum!

Øynene gløder. Han har nettopp tatt de første skrittene på en lang og vanskelig vei, men Guido har bestemt seg. Hans liv er ikke lenger på gata. Han tenker til og med på familien han rømte fra på en annen måte.

– I dag ønsker jeg å treffe dem igjen en gang. Jeg vil vise dem at også jeg kan lykkes og nå langt i livet!

Mottakssenteret. På mottakssenteret bor barnet eller ungdommen de første månedene etter at de har bestemt seg for å forlate gatelivet.



3. stadium: Landsbyliv

Nå sover han trygt



Han ligger sammenkrøllet med de små hendene under kinnet. Kroppen er ikke vant til myke puter og varme tepper, så derfor bruker han sine egne hender.

Foto: Bernt Hild/Bykkland

Lille Juan Carlos var bare to år da han kom til barnlandsbyen for gatebarn hos Alalay, i Santa Cruz i Bolivia, rundt juletider 2006. Inntil da kjente han ikke noe annet liv enn fattigdommens brutale virkelighet, med en kamp for tilværelsen hver dag.

Den lille gutten gråt ustanselig, og var veldig sky og tilbakeholden. Han kunne ikke snakke, og bar sterkt preg av livet på gata, hvor det er vanlig å ruse små barn for å sløve dem ned og fjerne følelsen av sult.

Men heldigvis finnes det mennesker med hjertevarme og husrom. I et av husene i barnlandsbyen bodde allerede storesøstrene hans, Yoselin og Abigail, som den gangen var 12 og 9 år. Eldre søsken tar ofte ansvar for småsøsknene sine når de ser at foreldrene ikke klarer det. Yoselin hentet ham rett og slett en dag, og tok ham med hjem til Alalay. Siden har han vært der, sammen med sine to biologiske søstre, nye "søsken" og "mamma" Juanita.

Nå får han endelig oppleve mennesker som tar ham på fanget, holder rundt ham, trøster ham når han gråter, og gir ham klemmer, smil og glede. Han får mat og klær, og blir alle de store barnas lillebror. Om kvelden er det noen som synger for ham når han skal legge seg. Ofte legger han seg på gulvet, som han jo var vant til, men så bærer trygge hender ham i seng etter han har sovnet.

Endelig kan han sove trygt.

Tekst: Kirsten Falch Traasdahl



Foto: Per Fronth

Landsbyen. Når de har lagt av seg vanene fra gatelivet følger en ofte lang periode i landsbyen utenfor La Paz eller Santa Cruz, de to byene Alalay jobber i. Her bor barna i hus med "familiemødre" eller "fedre", får skolegang og en rekke aktiviteter.



Til Alalay-landsbyene kommer større barn og ungdom etter at de på mottakssentere har vennet seg til livet borte fra gata. Små barn som Juan Carlos kommer rett til landsbyen. Her bor de som familier i forskjellige hus. Barna som bor sammen ser på hverandre som søsken. De får mat, skolegang, hjelp til lekser, en rekke aktiviteter – og viktigst av alt – kjærlighet. I landsbyene blir barna til de er 15 år. Da begynner neste etappe i Alalay. Barna er blitt ungdommer og skal forberede seg til et selvstendig liv i jobb eller videre utdanning.

Foto: Per Fronth

4. stadium: Tilbake til livet

I dag jobber Noemi Vargas (22) med å hjelpe andre. Da hun selv trengte hjelp, strakte Alalay ut en hånd.

Foreldrene ble kastet ut av huset da Noemi var ei lita jente. De hadde ikke råd til å fostre opp Noemi og søsknene. Dessuten brukte de all sin tid og oppmerksomhet på konflikter med andre i familien.

Barna ble vanskjøttet hjemme. 8 år gammel ble Noemi tatt hånd om av barnevernet, og ble satt i kontakt med Alalay. Noemi flyttet så inn på et mot-takssenter i La Paz.

Den første tida gikk lettere for henne enn for mange andre, siden hun ikke hadde narkotikaproblemer. Hun kom derfor raskt over til landsbyen. Her trivdes hun veldig godt og jobbet hardt med skolearbeidet. Hun tok kurs i matlagning.

Noemi var den beste studenten på kullet. I belønning fikk hun jobb på et av de største og mest respekterte sykehusene i La Paz. Her jobber hun med å lage mat og dele den ut til pasientene. Noemi trives, men vil også studere videre.

– Jeg liker jobben min, men jeg drømmer om å bli farmasøyt. Så jeg håper å få mulighet til en videre utdanning. Dette er likevel et viktig steg. Alalay har betydd svært mye for meg, det er som min andre familie, sier Noemi.

Klar til voksenlivet. Fra de er 16 til de fyller 18 er de tilbake i byen på et av sentrene for det siste stadium i Alalay før de skal klare seg selv. Ved disse institusjonene lærer de ulike yrker og får siden sjansen til å begynne å jobbe eller studere videre.



- Alalay lærte meg kjærligheten



Foto: Per Fronth

Vi ønskes velkommen av en vakker, energisk kvinne, med et våkent og levende ansikt. Silvia utstråler styrke og varme. Selv om jeg ikke forstår spansk uttrykker ansiktet så mye at jeg forstår deler av det hun sier før det er tolket. Hun har babyen Valeria (2 mnd.) på fanget, mens den tre år gamle datteren Camilla sitter ved siden av henne og betrakter oss inntrengere sjenet.

Vi møter Silvia i leiligheten hennes. Vi vises først inn i en ren og ryddig stue, preget av orden og personlig smak. Da husverten begynner å jobbe med noe rett utenfor, foreslår Silvia at vi isteden tar intervjuet i soveværelset en etasje opp. Hun ønsker ikke at husverten skal få vite om fortiden til den så svært vellykkede og omgjengelige middelklassekvinnen.

- Jeg kom til Alalay gjennom barnevernet. Hjemme ble jeg banket opp, hardt og ofte, av mamma. En dag hun ydmyket meg foran vennene mine, bestemte jeg meg for å rømme hjemmefra. Gatelivet var vanskelig. Jeg stjal for å overleve.

- Jeg våknet hver morgen uten noen forventninger til dagen. Sammen med gjengen min gikk vi for å stjele. Fikk vi tak i noen penger, brukte vi disse på sprit, narkotika og mat. Dagene var tomme. Jeg levde et liv uten perspektiver og framtid. Jeg hadde ingen drømmer eller håp.

Den store endringen for Silvia skjedde etter at hun ble tatt inn av barnevernet. Barnevernet viste henne videre til Alalay, og hun flyttet inn på et mottakssenter. Veien videre var imidlertid ikke bare enkel:

- I begynnelsen syntes jeg det var svært vanskelig å være der. Vi måtte være ansvarlige og følge rutiner. Vi måtte opp om morgenen, dusje, sitte sammen med andre ved et bord og spise frokost. På gata stod vi opp når vi ville, og hadde aldri planer for dagen.

Derfor rømte Silvia fra mottakssenteret til Alalay etter å ha vært der en kort stund. Silvia planla rømningen sammen med ei venninne, men venninna dukket ikke opp på avtalt sted til avtalt tid. Det hele endte med at Silvia igjen ble funnet av barnevernet. De brakte henne tilbake til Alalay, der hun hadde en lengre prat med Alalay-leder Claudia Gonzales. Claudia anklaget henne ikke, men fortalte henne om hvilke valg hun selv måtte gjøre i livet og betydningen av disse. Silvia glemmer aldri denne samtalen.

- Claudia er som en mor for meg. Hun var helt fantastisk da jeg rømte. Det ble et vendepunkt. Jeg skjønnte nå virkelig at jeg ønsket å endre livet mitt.

Silvia flyttet til landsbyen utenfor La Paz etter noen måneder på mottakssenteret.

- Det var veldig spennende å komme dit. Jeg gledet meg til å komme til landsbyen mens jeg var på mottakssenteret, og hadde det veldig fint der. Jeg gikk på skole og fikk viktige erfaringer med å leve sammen med så mange ulike mennesker. Jeg fikk terapi, som har vært veldig viktig og hjulpet meg med å takle problemene.

- Alalay har lært meg kjærlighet. Alalay gav meg muligheter, og Alalay lot meg bli kjent med Gud.

Også moren, som var selve grunnen til at Silvia havnet på gata, ser Silvia på med andre øyne. Hun godtar ikke volden hun ble utsatt for, men forstår likevel moren bedre nå.

- Mamma var bare 29 år gammel da hun ble enke, med tre barn. Livet var vanskelig for henne. Hun visste ikke hvordan hun skulle takle det. I dag besøker jeg henne av og til, og bærer ikke lenger nag til henne.

Etter oppholdet i landsbyen kom hun tilbake til La Paz, til senteret for forberedelse til et selvstendig liv med en jobb. Silvia fikk opplæring i dataprogrammering. Hun opplevde at hun ble stadig mer selvstendig og begynte å studere administrasjon og regnskap på universitetet. Å få jobb viste seg i liten grad som et problem. Alalay skaffet Silvia praksis i et teleselskap, og hun ble tilbudt videre jobb der etter praksisen. Silvia er svært dyktig og får stor anerkjennelse for jobben hun utfører, blir vi fortalt av folk fra Alalay. Silvia hadde tatt de første steg mot et selvstendig liv, utenfor Alalay. Gjennom venner fra Alalay ble hun også kjent med en mann hun ble forelsket i. De giftet seg snart – og bryllupet ble holdt i Alalay-landsbyen. Jeg ber Silvia fortelle om ektemannen. Allerede mens jeg stiller spørsmålet begynner et smil å leke over munnen hennes. I det hun svarer stråler hele ansiktet:

- Jeg har en fantastisk ektemann, som støtter meg i det jeg vil med livet mitt. Når jeg sier jeg vil studere videre, sier han, "fint, men pass på deg selv og ikke stress for mye". Jeg synes han er en utrolig flott livsledsager. Vi er et flott team. Jeg er lykkelig, veldig lykkelig. Jeg er velsignet med en flott mann, to nydelige barn, en fin leilighet og jobb. Vi fortsetter å drømme om hvordan vi i framtida skal vokse som familie. Sier Silvia, som for åtte år siden levde på gata og verken hadde håp eller framtid.

- Selv om jeg nå lever et selvstendig liv utenfor Alalay, er Alalay en viktig del av livet mitt. Jeg vil fortsette å støtte og hjelpe andre som trenger hjelp av Alalay i dag.

Inspirert til å hjelpe

Miguel Angel Mejia Ruiz ble kjeflet på og slått hjemme som barn i Nicaragua. I dag jobber Miguel i barnevernet i Norge, og hans vonde opplevelser fra egen barndom gir inspirasjon til å hjelpe norske barn som lider.

Miguel vokste opp i en fattig familie i Matagalpa i Nicaragua. Han jobbet som sosialarbeider i et fengsel på hjemstedet, da han i 1998 traff norske Marianne. Hun jobbet som frivillig ved et kvinnekollektiv, og drev blant annet seksualopplysning for kvinner i fengselet. Kjærlighet kan oppstå og blomstre, selv i et nicaraguansk fengsel, og møtet forandret livet for dem begge. I 1999 kom han til Norge og Oslo, og samme år giftet han seg med Marianne.

Miguel, som snakket verken norsk eller engelsk da han kom til Norge, måtte jobbe hardt for å lære språk og få jobb. Han gikk med aviser og tok vaskejobber den første tiden. Siden fikk han jobb som assistent ved SFO ved en Oslo-skole. I 2005 kom han inn på studiet i barnevernspedagogikk.

Studiet ble avsluttet i sommer, og Miguel er nå i jobb i barnevernet. Utdanningen og møtet med barn som lider i Norge, satte imidlertid i gang prosesser hos Miguel i forhold til opplevelser han har prøvd å glemme fra egen barndom.

- Foreldrene mine var veldig autoritære. De kjeflet masse på søsknene mine og meg. Var de virkelig sinte, fant de en kjepp og gav oss juling. Det verste ved det var at de ikke forklarte noe. Vi fikk ofte juling uten å vite hvorfor. Vi måtte hele tiden passe på å ikke si noe galt. De krevde respekt av oss. I virkeligheten respekterte vi dem ikke. Vi fryktet dem.

Miguel var flink og jobbet hardt på skolen. 13 år gammel fikk han stipend til å gå på internatskole på Cuba. I ettertid mener han dette reddet ham:

- I dag ser jeg at grunnen til at jeg jobbet så hardt for å få dette til – bevisst eller ubevisst – var at jeg ville rømme fra livet hjemme. Jeg var nok også sterkere enn søsknene mine som barn, og er i dag ikke så preget av oppveksten som dem. Når du hele tiden er redd for å få juling, blir redselen for å feile sittende i deg – i mange år. Jeg har merket det selv, og ser det enda sterkere på søsknene mine. Frykten som preget hjemmet vårt har skapt usikkerhet og lav selvtillit langt inn i voksen alder. Når du er underkuet og selvtilliten blir lav, mister man lett seg selv og tør ikke annet enn å gjøre det de andre sier. God oppvekst handler først og fremst om å få kjærlighet. Man kan ha et godt utgangspunkt i livet selv om man vokser under fattige kår, så lenge man har fått kjærlighet hjemme.

- Var foreldrene dine glade i deg – når de oppdro deg med vold?

- Ja, de var glade i meg. Jeg husker en gang jeg klaget over måten de oppdro meg på. Da svarte moren min: "Jeg er veldig glad i deg. Hvis jeg ikke hadde slått deg, hadde jeg ikke vært glad i deg." De slo meg fordi de ønsket en sønn som var høflig og lydige, som fullførte skolen og skulle klare seg bra i livet. Problemet var bare at de tenkte helt feil. Også i Norge slo foreldre barna sine oftere tidligere, da folk var fattigere og ikke hadde så mye utdanning. Både i Nicaragua og Norge er



Miguel sammen med sønnen Zokrates.

det mennesker som bringer overgrepene de selv ble utsatt for videre til egne barn. Dette vil jeg kjempe mot. Takket være forskning vet vi i dag at barn uten tvil tar skade av vold fra foreldrene. Overgrepene som har skjedd for må ikke bringes videre til de neste generasjonene. Vi må bruke kunnskapen til å få en slutt på volden og skape familier med åpenhet og dialog i stedet.

Han mener lovverket i mange land også er et problem:

- I mange land er barna ikke beskyttet av loven på langt nær samme måte som de er i Norge. Selv om regjeringer vedtar lover som beskytter barna, mangler de ofte et godt nok apparat, som kan garantere at lovene blir håndhevet. I samfunnet kan det være en generelt manglende bevissthet om barns rettigheter. Voksne tenker ofte ikke at barn har menneskeverd som dem selv. Da blir det også lettere for de voksne å slå. Dette kan man forandre hvis man går inn med tiltak, tror Miguel.

- Det er viktig å skape tilbud for foreldrene, særlig de som ikke selv har gått på skole. Her må foreldrene få kunnskap om hva de gjør mot barna sine når de utøver vold. Og ikke minst må de lære hvordan de kan kommunisere med barna på andre måter. Når foreldre blir bevisstgjort, kan de se at de skader barna sine med vold og autoritær oppdragelse. De vil også kunne oppleve hvor mye bedre det er for både voksne og barn når de kommuniserer sammen uten frykt. Slik kan den onde sirkelen brytes.

Denne kunnskapen får Miguel god bruk i jobben sin i barnevernet:

- Bakgrunnen har nok vært viktig for meg også da jeg valgte yrke. Jeg var først veldig interessert i psykologi. Så fikk jeg høre om barnevernspedagogikk, der blant annet kunnskaper i psykologi brukes for å hjelpe barn. På grunn av det jeg har opplevd kan jeg lett identifisere meg med barn som sliter. Jeg får lett kontakt med de fleste, og barna betror seg lett til meg, forteller Miguel.

- Erfaringene fra barndommen ligger lagret i meg. Når jeg får vite at et barn lever under lignende forhold, kommer mine egne opplevelser tilbake til meg. Dette gir meg stor inspirasjon til gjøre jobben min best mulig. Det ligger i meg et stort engasjement for å hjelpe barn som har det vondt. Slik sett håper jeg min egen barndom hjelper meg til å gjøre en bedre jobb, sier Miguel.

Tekst: Asle Stalleland